

**Memòria d'activitats del Consell
Regulador Andorrà del Joc
Any 2017**

29 de desembre del 2017

Índex general

1. Introducció.....	3
2. Desenvolupament i reforma normativa.....	4
3. Gestió i atorgament de llicències d'exploració de jocs d'atzar	6
3.1. Atenció als operadors i gestió.....	6
3.2. Tasques de control i seguiment.....	6
3.3. Atorgament de llicències de les classes E i F	7
3.4. Licitació i atorgament de la llicència de la classe B	10
3.5. Licitació de la llicència de la classe A.....	12
4. Comissions específiques.....	14
5. Loteries	15
5.1. Signatura de convenis de loteries	15
5.2. Control de declaracions	16
6. Interdiccions d'accés al joc d'atzar	18
7. Projectes previstos a desenvolupar durant l'any 2018.....	20

1. Introducció

Donant continuïtat a l'exposició presentada en la memòria d'avaluació de l'obertura de les activitats de joc d'atzar al Principat d'Andorra relativa als exercicis 2015 i 2016, que acomplia la disposició transitòria tercera de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, el Consell Regulador Andorrà del Joc (d'ara endavant, el CRAJ) passa a presentar la seva memòria d'activitats, per fer saber l'execució de les seves funcions, els objectius i les activitats desenvolupades durant l'any 2017, de conformitat amb el que estableix l'apartat 2 de l'article 79 de la Llei 37/2014, ans referenciada.

Durant l'any 2017 ha estat important l'activitat desenvolupada pel CRAJ. Resulten d'una rellevància especial tres grans projectes: en primer lloc, l'elaboració del plec de bases i l'adjudicació de la llicència de classe B per a l'explotació d'un bingo en territori andorrà; en segon lloc, la preparació del respectiu plec de Bases i la licitació de la llicència de classe A que autoritza la instal·lació i l'explotació d'un casino de joc al Principat d'Andorra; finalment, en tercer lloc, la preceptiva signatura dels convenis amb les entitats públiques i privades que fins a l'entrada en vigor de la Llei del joc comercialitzaven els seus productes de joc d'atzar al Principat, amb la finalitat d'atorgar les llicències de les classe C i C@ de conformitat amb el que estableix la norma de constant referència. Pel que es refereix als dos darrers projectes, actualment es troben en fase d'avaluació i tràmit, i són objecte d'exposició al llarg dels punts següents.

2. Desenvolupament i reforma normativa

Compte tingut, el rellevant desplegament normatiu dut a terme pel Regulador del Joc durant el segon semestre de l'any 2015 i durant l'any 2016, i amb la finalitat de seguir acomplint les diverses disposicions establertes a la llei marc del joc, el Govern aprovà durant aquest darrer exercici 2017, a proposta del Consell Regulador Andorrà del Joc, els reglaments següents:

- Reglament regulador de la qualitat de l'aire interior de les zones de joc dels casinos i bingos, del 22 de març del 2017.

A fi de complir amb la disposició final vuitena de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, que va modificar l'article 2.2 de la Llei 7/2012, del 17 de maig, de protecció contra el tabaquisme passiu ambiental, mitjançant l'addició d'un apartat c, *"La qualitat de l'aire interior, els mitjans de ventilació i els materials utilitzats en la construcció i la decoració de les zones de joc dels casinos i bingos han de ser determinats per reglament, havent-se d'establir mitjans de detecció i prevenció dels nivells de qualitat de l'aire interior. No obstant això, els operadors poden definir sales per a no fumadors dins les zones de joc"*, esdevé necessari redactar un reglament que reguli aquests aspectes i que sigui una eina que faciliti l'aplicació de les disposicions que el legislador ha introduït amb la modificació esmentada.

- Reglament regulador de les llicències de les classes I i J per a l'operador de la categoria 2: bingo, del 13 de desembre del 2017.

El 13 de desembre del 2017 s'aprovà el Reglament regulador de les llicències de les classes I i J per a l'operador de la categoria 2: bingo, que té per objecte la regulació de l'atorgament i l'explotació de la llicència de classe I, que permet exercir una activitat professional de qualsevol naturalesa, així com l'exercici de funcions de dirigent i administrador i, més àmpliament, l'exercici de tot poder executiu d'un operador de jocs d'atzar de la categoria 2 definida en la Llei 37/2014, així com l'atorgament i l'explotació de la llicència de classe J, que permet la venda, l'arrendament, el proveïment, la disposició, la importació, l'exportació, la producció, la fabricació, la posada a disposició i els serveis d'instal·lació, de manteniment o de reparació d'equipaments de jocs d'atzar.

Amb l'aprovació de la Llei 3/2017, del 9 de febrer, del pressupost per a l'exercici del 2017, es modificà l'article 94, apartat 3, de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre de regulació dels jocs d'atzar.

A finals del mes de desembre d'enguany, des dels serveis tècnics jurídics del CRAJ començà el procés de reforma de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, acomplint el mandat legislatiu, a fi de consolidar les reformes aportades per la Llei 14/2017, del 22 de juny, de prevenció i lluita contra el blanqueig de diners o valors i el finançament del terrorisme, i la Llei 27/2017, del 30 de novembre, de mesures urgents per a l'aplicació del Conveni relatiu als drets de les persones amb discapacitat, fet a Nova York el 13 de desembre del 2006.

3. Gestió i atorgament de llicències d'exploració de jocs d'atzar

3.1. Atenció als operadors i gestió

Tal com es va preveure pel Regulador, durant aquest exercici s'ha implantat un nou procediment de tràmits per tal d'agilitzar la gestió i l'atorgament de les respectives autoritzacions administratives.

Per altra banda, durant l'exercici es constata un destacat augment en el servei d'atenció enfront *office* envers el ciutadà i els possibles operadors, atenent principalment qüestions relacionades amb les declaracions de loteries, les interdiccions i les diferents llicències; és necessari ressaltar les tasques d'atenció i consulta realitzades arran de les licitacions de les llicències de classe A i classe B.

3.2. Tasques de control i seguiment

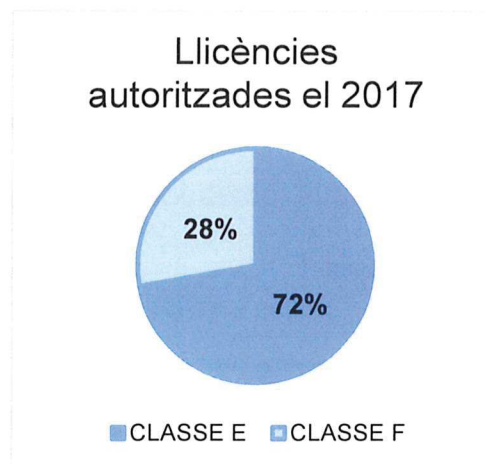
Durant l'exercici 2017 des dels serveis tècnics administratius del CRAJ s'han realitzat, en la mesura que ha estat possible, tasques de control i seguiment, a nivell telemàtic, principalment a través de les diverses xarxes socials (Facebook, Instagram, Twitter, etc.) i mitjançant la premsa andorrana. El resultat d'aquest seguiment ha conduït a la difusió i a la consegüent regularització de sorteigs celebrats per entitats del Principat, cosa que comportat un increment significatiu en la presentació de sol·licituds de llicències de les classe E i F.

3.3. Atorgament de llicències de les classes E i F

Quant a l'activitat desenvolupada pel CRAJ en matèria d'atorgament de llicències de les classes E i F durant l'any 2017, el Regulador ha emès 192 llicències, 28 més que en l'exercici anterior, cosa que representa un increment d'un 20% aproximadament. Van quedar repartides de la següent manera:

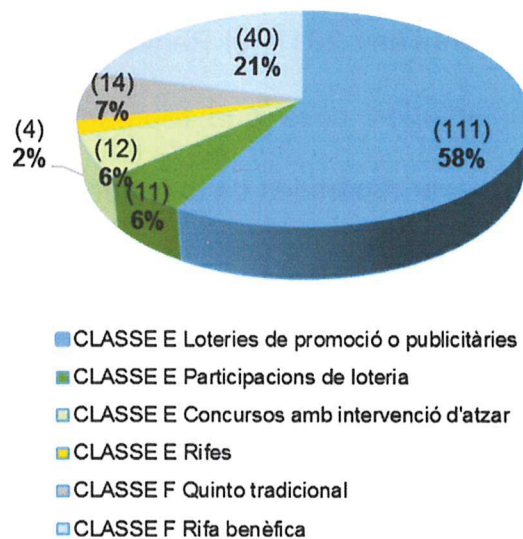
- a) **138** llicències de classe **E**:
 - **12** en la modalitat de concursos amb intervenció d'atzar
 - **4** en la modalitat de rifes
 - **11** en la modalitat de participacions de loteria
 - **111** en la modalitat de loteries de promoció o publicitàries

- b) **54** llicències de classe **F**:
 - **40** en la modalitat de rifa benèfica
 - **14** en la modalitat de quinto tradicional

Distribució de les llicències de les classes E i F segons les modalitats de joc:

Llicències autoritzades el 2017 segons la modalitat de joc

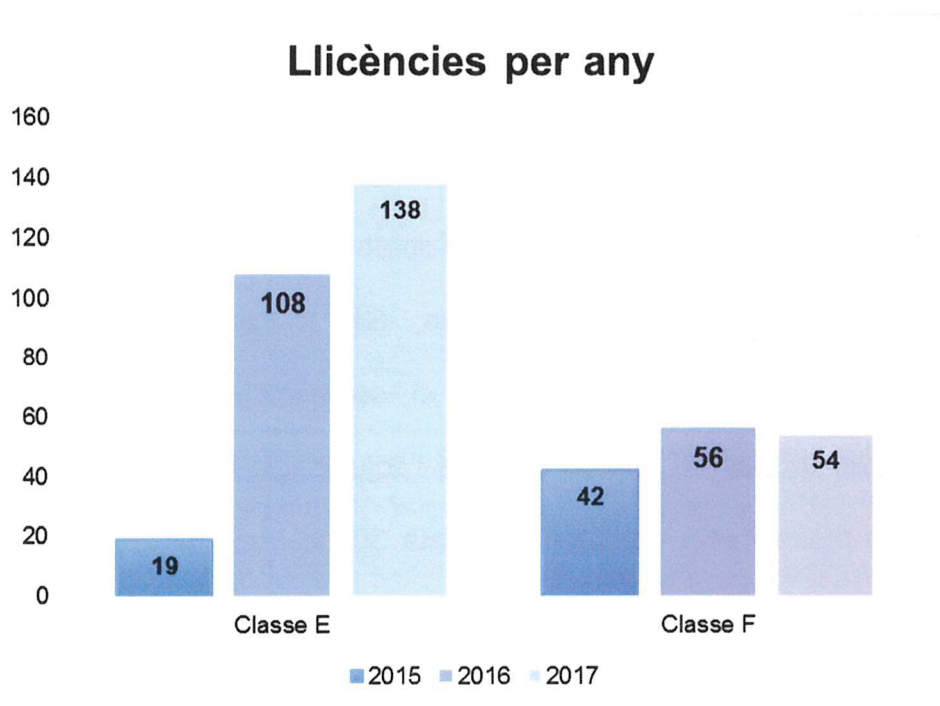

Examinats els gràfics exposats, cal destacar que durant l'any 2017 es produeix un notable augment en l'atorgament de llicències de la classe E, concretament en la modalitat de loteries de promoció o publicitàries. En aquest sentit, i en relació amb els exercicis 2015 i 2016, es constata que aquest increment no solament afecta el nombre d'autoritzacions atorgades, sinó també l'important nombre de nous operadors, resultat d'una persistent tasca de difusió en matèria de joc i de control del seu compliment. Del llistat d'operadors autoritzats durant l'any 2017 es desprèn un augment de 37 nous operadors de llicència de la classe E i 9 operadors de llicència de la classe F.

La modalitat de loteries de promoció o publicitàries és explotada per un sector molt concret del teixit empresarial del Principat, i el seu increment es deu a les continuades tasques de control i seguiment realitzades pels serveis tècnics i administratius del CRAJ, mitjançant un important suport tècnic en la resolució de

consultes i l'assessorament tècnic i directe enfront *office*, així com a resultat de la campanya de difusió duta a terme des del Regulador, amb la col·laboració del Ministeri d'Educació i Ensenyament Superior, dels comuns i de les oficines de turisme i especialment de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis.

Mitjançant un edicte de data 4 de gener del 2017, el Regulador publicà la llista dels titulars de les llicències atorgades durant els anys 2015 i 2016, en compliment del que preveuen els articles 10 de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, i 30.5 del Reglament del Registre General del Consell Regulador Andorrà del Joc, de data 29 de juny del 2016.

* Any 2015 – comptabilització sobre el quart trimestre

3.4. Licitació i atorgament de la llicència de la classe B

De conformitat amb el que estableix la disposició transitòria primera de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, el 29 de març del 2017 el CRAJ publicà al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* (BOPA) número 20 l'edecte de licitació d'una llicència per a l'explotació del bingo, mitjançant procediment obert de concurs nacional.

El dossier de consulta per licitar la llicència per a l'explotació d'un bingo comprenia la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar; el Reglament del joc del bingo, del 28 de desembre del 2016; el Reglament regulador de la qualitat de l'aire interior de les zones de joc dels casinos i bingos, del 22 de març del 2017, i el plec de bases.

La data de presentació de les ofertes finalitzà el 5 de maig del 2017. El 8 de maig del 2017, a les 10 hores, es procedí a l'obertura de les ofertes presentades pels licitants, identificats com a Andorjocs, SA i Expojoc, SA. Analitzada la documentació presentada i acreditat el compliment dels requisits i criteris establerts en el plec de bases, es resol l'adjudicació del concurs, per acord del Consell d'Administració del CRAJ de data 30 de maig del 2017, a la mercantil Expojoc, SA, que presentà l'oferta més avantatjosa.

Adjudicat el concurs públic, el CRAJ atorgà la llicència de classe B amb número B-1/17 a la mercantil Expojoc, SA, amb nom comercial Bingo Star's, a l'efecte d'explotar un bingo al Principat d'Andorra, amb validesa fins al dia 28 de

novembre del 2027. Degut a l'atorgament de la nova llicència de la classe B i a la consegüent expiració de les autoritzacions lliurades a l'empara de la Llei del 28 de novembre de 1996, publicada el 27 de desembre de 1996, i les seves modificacions, el CRAJ, en el desenvolupament de llurs funcions, procedí a realitzar una acta d'inspecció al tancament de la sala Bingo Cristall, explotada per Andorjocs, SA.

La llicència de classe B autoritza l'explotació d'un bingo al territori del Principat d'Andorra, i solament permet l'explotació del joc del bingo, de màquines de videobingo i de màquines recreatives amb premi programat, en un màxim de 15 màquines, de forma presencial. Així mateix, autoritza l'explotació d'una sala annexa a una distància de més de 15 km respecte a la sala principal, sempre que es practiqui en la sala annexa el tradicional joc del bingo en les diferents modalitats, estant autoritzada a explotar de forma presencial màquines de videobingo i màquines recreatives amb premi programat.

Amb motiu de l'atorgament de la llicència de la classe B i la consegüent adaptació de les sales de joc amb els seus equipaments de jocs d'atzar, esdevingué necessari el desenvolupament i l'aprovació del Reglament regulador de les llicències de les classes I i J per a l'operador de la categoria 2: bingo, del 13 de desembre del 2017, a fi de poder-se regularitzar el subministrament de noves màquines de videobingo i màquines recreatives amb premi programat.

En aplicació del que estableix l'article 24.2 del Reglament del joc del bingo, l'operador és el responsable de la provisió dels cartrons necessaris per al joc del bingo, amb el control i l'autorització previs del CRAJ. En aquest sentit, durant els anys 2017 i 2018 es conviurà amb els dos models de subministrament de cartrons, el primer relatiu als cartrons autoritzats pel Govern d'Andorra, per donar eficiència als recursos existents, i el segon corresponent a l'aprovisionament de cartrons per part de l'operador. Durant l'exercici, el CRAJ, juntament amb el Ministeri de Finances, amb l'objectiu de fer efectiva la futura consolidació dels dos sistemes, ha portat un control exhaustiu de l'estocatge dels cartrons.

A conseqüència de l'aprovisionament dels cartrons per part de l'operador, el CRAJ ha procedit a dissenyar els models d'edició dels cartrons, adaptant-ne el revers a la normativa vigent i incloent-hi una referència sobre el joc responsable, amb indicació d'un número d'assistència telefònica 24 hores, així com la pàgina web de consulta. Així mateix, el CRAJ ha implementat un protocol d'actuació amb l'operador i l'empresa proveïdora dels nous cartrons en què s'estableixen una sèrie de requisits que van des del model d'edició dels cartrons fins al procediment de lliurament i el seu emmagatzematge i control, atesa la prerrogativa del CRAJ pel que respecta a l'autorització de posada a disposició dels mateixos cartrons.

3.5. Licitació de la llicència de la classe A

Amb l'aprovació del Reglament del casino de joc, el 23 de novembre del 2016, i havent-se conclòs el procediment de redacció i elaboració de les bases del concurs públic per a l'atorgament de la llicència de classe A, que autoritza la

instal·lació i l'explotació d'un casino de joc en territori andorrà, el 13 de juliol del 2017 es publicà al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* (BOPA) número 47 l'edecte de licitació d'una llicència per instal·lar i explotar un casino, mitjançant procediment obert de concurs internacional.

En aquest cas, el dossier de consulta per a la licitació de la llicència de classe A comprenia la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar; el Reglament del casino de joc, del 23 de novembre del 2016; el Reglament regulador de la qualitat de l'aire interior de les zones de joc dels casinos i bingos, del 22 de març del 2017, i el plec de bases i annexos.

Es preveia que els concursants poguessin formular consultes, requerir informació addicional o els aclariments que consideressin oportuns sobre el contingut del plec de bases i els seus annexos, fins al dia 4 d'agost del 2017, mitjançant un correu electrònic adreçat al CRAJ.

La data de presentació de les ofertes s'exhaurí el 31 d'octubre del 2017 a les 15 hores. Tal com preveia el referenciat edecte, en data 7 de novembre del 2017, es procedí a l'obertura dels sobres A de les nou candidatures presentades i el 5 de desembre del 2017 es dugué a terme l'obertura dels respectius sobres B de cadascuna de les nou concursants, amb tretze projectes presentats.

Actualment el procés de selecció es troba en fase d'avaluació per part de la Mesa de Valoració, òrgan encarregat de valorar les ofertes i compost per membres de

diferents ministeris del Govern. Aquest òrgan pot ser assessorat per diversos experts externs o bé per experts designats entre el personal dels ministeris o òrgans integrants de la Mesa de Valoració. L'adjudicació es realitza pel procediment de concurs, en què es valoren alhora la capacitat econòmica i financera de les propostes, la qualitat tecnològica dels projectes, i la solidesa i experiència dels concursants, entre d'altres. Finalment, la llicència s'adjudicarà a l'oferta més ben valorada, la qual es determinarà prenent en consideració els diversos criteris establerts en el plec de bases.

4. Comissions específiques

En continuïtat a les comissions específiques constituïdes durant l'any 2016, que han de vetllar pel "Joc responsable, l'addicció al joc i la protecció dels grups de risc" i per "l'Ordre públic, la lluita contra el frau i el blanqueig de capitals", des del CRAJ s'han dut a terme tasques de seguiment de les comissions.

En la comissió pel "Joc responsable, l'addicció al joc i la protecció dels grups de risc" s'ha de destacar el treball realitzat entre el CRAJ i els membres de la comissió en l'establiment d'eines imprescindibles per a l'assistència al jugador durant les 24 hores del dia en matèria d'addicció al joc.

En seguiment de les tasques adreçades a la comissió encarregada de l'ordre públic, la lluita contra el frau i el blanqueig de capitals, com a actuació principal

durant l'any 2017 s'ha iniciat la formació específica d'agents del Cos de Policia en matèria de joc.

5. Loteries

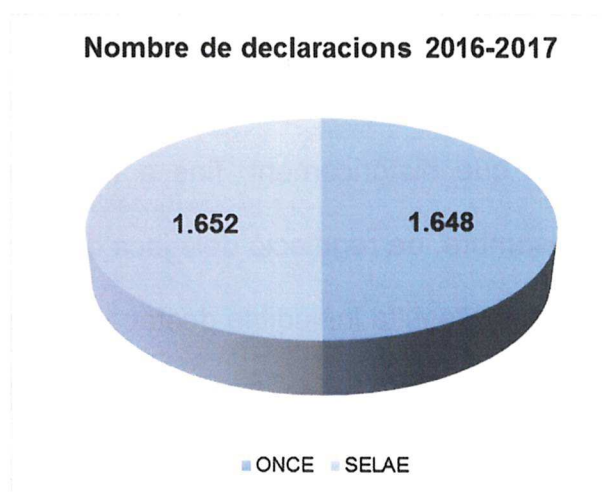
5.1. Signatura de convenis de loteries

En relació amb la situació de la signatura dels convenis entre el regulador andorrà del joc i els operadors que històricament, fins a l'entrada en vigor de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, comercialitzaven els seus productes al Principat, resulta ineludible destacar que les negociacions s'han mantingut i s'han acostat posicionaments durant aquest 2017, sense poder arribar a concloure la preceptiva signatura.

No obstant, persisteix la mesura provisional i transitòria declarativa de les loteries introduïdes per comercialitzar, presa des de l'1 d'agost del 2016, en la qual s'ha de declarar, a la duana andorrana o bé a les dependències del CRAJ, el detall de tots els productes de loteria entrats al Principat, amb la finalitat d'obtenir la informació necessària perquè, un cop signats els convenis i segons el que aquests acords prevegin, es puguin quantificar les obligacions fiscals meritades durant el període transitori.

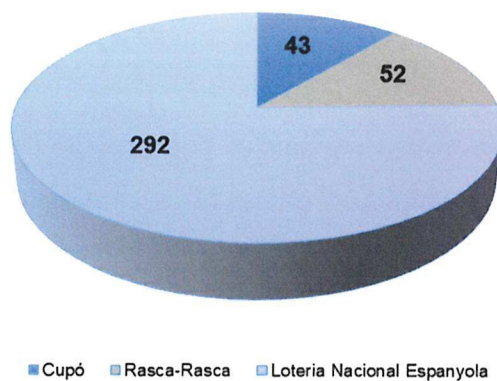
5.2. Control de declaracions

Compte tingut el que s'ha exposat, des de l'1 d'agost del 2016 fins al 29 de desembre del 2017 s'han fet 3.300 declaracions, de les quals 1.648 corresponen a productes de l'ONCE i 1.652 a loteria espanyola.

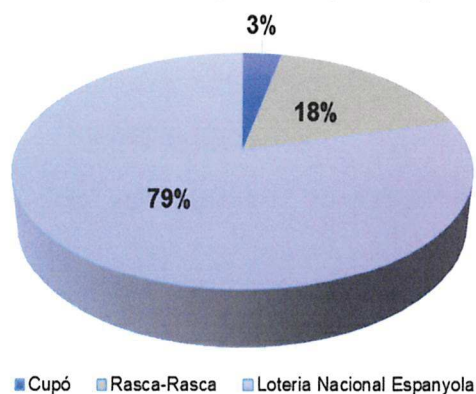
El nombre d'establiments que comercialitzen aquests productes, segons les declaracions presentades, es quantifiquen en 309, els quals poden vendre un o diversos productes dels que es comercialitzen al Principat. Entre aquests, 43 venen productes de l'ONCE en la modalitat de cupó i 52 en la modalitat de rasca-rasca. Pel que respecta a la loteria nacional espanyola, un 94,50% dels establiments comercialitzen els dècims dels diferents sorteigs celebrats per aquesta entitat.

Nombre d'establiments segons el tipus de joc declarat per a la seva venda

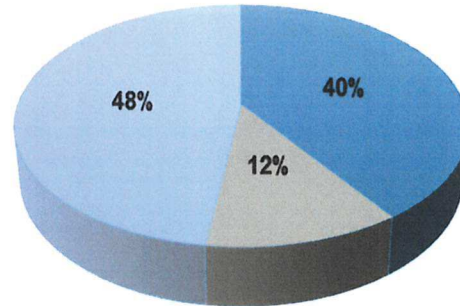
Segons el total de declaracions efectuades pels establiments s'observa els diversos tipus de joc amb la distribució següent:

Import declarat segons el tipus de joc

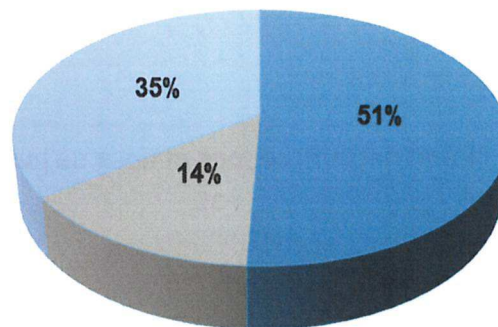
En l'àmbit de la loteria nacional espanyola, cal destacar la importància dels sorteigs celebrats el 22 de desembre del 2017 (sorteig de Nadal) i el 6 de gener del 2018 (sorteig de Reis). Representen un 52,12% de la loteria declarada i comercialitzada al Principat.

Declaració de Loteria Nacional Espanyola segons la data de sorteig 2017

■ Sorteig de Nadal ■ Sorteig de Reis ■ Altres sorteigs

Declaració de Loteria Nacional Espanyola segons la data de sorteig 2016

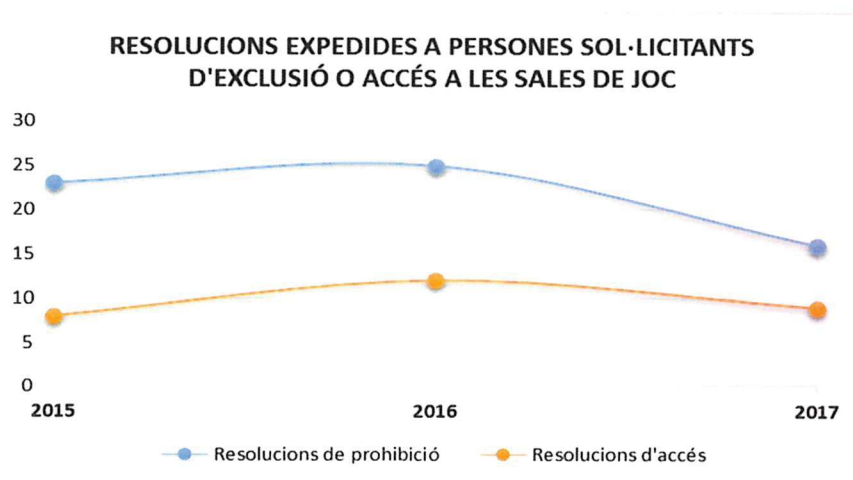
■ Sorteig de Nadal ■ Sorteig de Reis ■ Altres sorteigs

6. Interdiccions d'accés al joc d'atzar

Durant l'any 2017, en seguiment del que s'exposa al darrer informe anual, el CRAJ, juntament amb el Departament de Sistemes d'Informació del Govern d'Andorra, gestionà i posà en funcionament el nou programa informàtic generador del llistat de les persones que tenen limitada l'entrada a les sales de joc d'atzar.

La importància d'aquest programa, i el seu correcte funcionament, és clau, tant pel que fa a la gestió dels prohibits, en compliment de la normativa, com en relació amb l'aportació de dades al Registre d'Operadors de Jocs d'Atzar i de les Persones Vinculades a Operadors de Jocs d'Atzar. Tant l'actualització diària del llistat, com el consegüent enviament de la informació a les sales de joc, s'ha enregistrat amb un nombre d'incidències pràcticament nul.

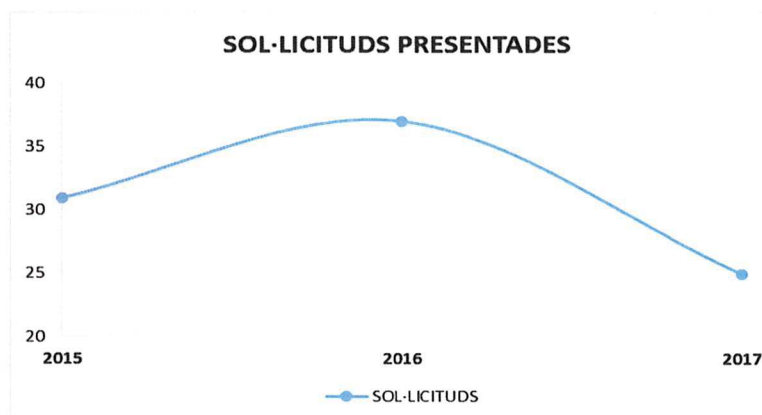
Des de l'any 2015 fins a l'any 2017 la presentació de sol·licituds de prohibició i accés a les sales de joc ha continuat la mateixa tendència lineal, tal com s'observa en el gràfic següent:

Les sol·licituds de prohibició i accés a les sales de joc resoltes entre l'any 2015 i l'any 2017 han tingut una reducció significativa. Aquesta variació s'origina amb motiu de l'entrada en vigor l'any 2016 del Reglament del Registre General del CRAJ, que estableix en un termini mínim d'un any la vigència de la prohibició

d'accés a les sales de joc per a totes les persones que presentin la corresponent sol·licitud de prohibició voluntària.

Fins a l'aplicació del Reglament referenciat, el termini màxim de prohibició respectat pels interessats oscil·lava, amb un període màxim de tres mesos aproximadament. Han estat constants les altes i baixes gestionades a aquest efecte des dels serveis administratius del CRAJ.

7. Projectes previstos a desenvolupar durant l'any 2018

Finalment, donant continuïtat a les tasques realitzades durant l'any 2017, el CRAJ preveu per a l'exercici 2018, entre d'altres:

- Dur a terme les respectives tasques de control i inspecció sobre el correcte funcionament de les sales de joc del bingo, i la implantació dels compromisos adquirits amb l'atorgament de la llicència de classe B, entre d'altres, el control en temps real de les activitats de joc que han estat autoritzades per explotar.

- Concloure el procés de licitació de la llicència de classe A que permeti la instal·lació i l'exploració d'un casino de joc al Principat d'Andorra, amb l'adjudicació definitiva del concurs, cosa que implicarà consegüentment el desenvolupament del Reglament de les apostes de contrapartida de forma presencial, a l'efecte que puguin ser explotades per l'operador del casino.

Així mateix, en l'àmbit legislatiu, des dels serveis tècnics jurídics del CRAJ es preveu seguir acomplint les disposicions normatives amb el desenvolupament i l'aprovació dels reglaments següents:

- Modificació parcial de la Llei 37/2014, de l'11 de desembre, de regulació dels jocs d'atzar, de conformitat amb el que exposa el darrer paràgraf del punt 2 d'aquest informe.
- Reglament sobre el procediment d'inspecció i el procediment sancionador.
- Text consolidat de les llicències de les classes E, F, G, H, I i J.

En la mateixa línia, es procedirà a l'estudi i l'anàlisi documental per al desplegament reglamentari del joc per Internet corresponent a la llicència de la classe D@.

En l'àmbit de la comercialització de les loteries, es preveu concloure el procés de ratificació i signatura dels preceptius convenis amb les tres entitats afectades, Sociedad Estatal de Loterías y Apuestas del Estado (SELAE), Organización Nacional de Ciegos Españoles (ONCE) i Loteries de Catalunya (LC). Així mateix,

es procedirà a la instrucció i l'atorgament de les corresponents llicències de les classes G i H per a la comercialització dels productes per part dels distribuïdors principals i dels distribuïdors mixtos.

Andorra la Vella, 29 de desembre del 2017

Xavier Bardina
Director general

CONSELL REGULADOR
ANDORRÀ DEL JOC